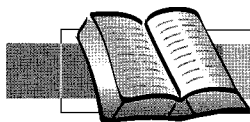

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Vervuld met de Heilige Geest

'En zij werden allen vervuld met de Heilige Geest.'

Hand. 2:4a

Wat is het toch een onuitsprekelijk wonder dat we met Pinksteren herdenken mogen. Het is toch het feest van de vervulling met de Heilige Geest. Ja, dat is een wonder, want het waren geen heiligen maar schuldige, zondige en onreine mensen, die met de Heilige Geest vervuld werden. Mensen, die in Adam en door hun zondeval en bondsbreuk het hart hebben opengezet voor de duivel en de geest uit de afgrond.

Vóór de zondeval leefde en deelde de mens in gemeenschap des Heiligen Geestes. Adam en Eva waren kinderen Gods en werden door Gods Geest geleid. Door de zonde echter is die gemeenschap verbroken en van nature zijn we zonder God, dus ook zonder de Heilige Geest. Dan zijn we niet Gods zegeningen en weldaden, maar Zijn toorn en straf waardig. En toch lezen we in onze tekst: en zij werden vervuld met de Heilige Geest. 'Zij allen', dat was die schare van omtrent 120 personen, die eendrachtelijk bijeen was. Wat is dit toch bemoedigend voor schuldige, goddeloze en onreine zondaren.

Maar laten we ook nooit vergeten, dat aan Jeruzalems Pinksterfeest zo veel, zo onuitsprekelijk veel was voorafgegaan. Immers, zo zonder meer kan de Heilige Geest niet komen in het verdorven mensenhart. Niet alleen moet daar plaats voor gemaakt, maar ook moest die Heilige Geest verworven worden in Zijn zaligmakende bearbeiding.

Bij wat geschiedde in Jeruzalem moeten we naar boven wijzen en niet alleen omdat de Geest van boven is uitgestort, maar omdat het God Zelf is geweest, Die de Bewerker was van Jeruzalems Pinksterwonder.

Pinksteren is van God gewerkt en is een weldaad uit het eeuwig voornemen Gods en uit het genadeverbond. In dat verbond is de zaligheid Gods uitverkorenen vermaakt, van dat verbond is Jezus Borg geworden en bij de sluiting van dat verbond heeft de Heilige Geest, op grond van Jezus' borgstelling, Zich verbonden om Christus en Zijn weldaden aan een zondaarshart toe te passen.

Daarom kon die Geest niet komen en worden uitgestort zo lang Jezus' werk op aarde niet ten einde was. Maar toen Jezus opgevaren en verheerlijkt was kon ook de Trooster komen. Toen werd het in Jeruzalem Pinksterfeest. O, buiten en zonder Jezus, de van God gegeven Middelaar, is het onmogelijk de Heilige Geest te ontvangen. Het is alleen in Christus, dat de Heilige Geest aan Gods kinderen gegeven wordt. Die Geest, in Zijn volheerlijk en zaligmakend werk, heeft de Heere Jezus door Zijn lijden en gehoorzaamheid voor de Zijnen verworven. Maar toen Hij alles had volbracht kon Hij op grond van Zijn volbrachte werk ook de uitstorting en schenking van die Geest eisen. En wat is het onmisbaar en noodzakelijk dat ook in ons hart die Geest wordt uitgestort. Ons hart moet gemaakt tot een tempel

van de Heilige Geest. Alleen die Geest kan ons heiligen en reinigen, ons ontdekken en overtuigen, ja ons Christus en Zijn weldaden deelachtig maken.

Welnu, die Heilige Geest wordt de uitverkorenen Gods geschonken in de wedergeboorte, vanaf het ogenblik dat de zondaar van dood wordt levend gemaakt is hij overschaduwd van de Heilige Geest. Vanaf dat ogenblik begint ook de Heilige Geest Zijn werk in het hart. Een werk dat zo groot, zo veelzijdig en veelomvattend is.

Het is die Geest, Die de zonde ontdekt en ze ons doet zien in de spiegel van Gods heilige wet. Die ons bekend maakt met het zondebederf en de bondsbreuk in Adam. Die erf en dadelijke schuld voor ons open legt. Die de wet voor ogen stelt met haar vloek en straf. Die kennis geeft van de onmetelijke kloof tussen God en onze ziel. Die alle eigen werk uit handen slaat en het ongenoegzamer van doet zien en in de onmogelijkheid leidt van onze zijde. Ja, het is die Geest, Die ons onder God leert buigen, ons de straf leert aanvaarden en doet belijden dat er bij God geen onrecht is als Hij ons straft en ten

Inhoud

Meditatie:	
Vervuld met de Heilige Geest	. . 1
Terug naar de Hervormde Kerk?	3
Prediking van het evangelie (3)	. 4
Verlichting 5
Commentaar:	
Waar is het begonnen? 6
Uit de bibliotheek 8
Kerknieuws 9
Berichten 9
Preekbeurten 10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisofof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

onder laat gaan.

Maar het is ook de Heilige Geest, Die aan een gans verloren zondaar de zaligheid in Christus ontsluit. Is het niet het grote werk van de Heilige Geest om Christus te verheerlijken? En Hij ontdekt aan een uitgewerkte, afgetobde en voor God invallende zondaar de dierbaarheid, schoonheid, beminnelijkheid, gepastheid en bekwaamheid van de van God gegeven Middelaar. Hij doet de Koning zien in Zijn schoonheid, wat Gods volk doet uitroepen: Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Hij werkt de uitgangen naar de persoon van de Middelaar en doet de ziel omgang met Hem beoefenen. Doet Hem kennen in Zijn volkomen algenoegzaamheid en doet de ziel zich verlustigen in Zijn lijden en borgtocht, in Zijn dood en voldoening.

Maar de Heilige Geest doet meer. Wanneer Hij de Heere Jezus in Zijn volle algenoegzaamheid voor de ziel ontsloten heeft, gaat Hij plaats maken voor de toepassing van die Jezus aan het hart. Hij laat zien hoe we met dat alles voor God niet kunnen bestaan, hoe we daarmee niet gered en met God verzoend zijn. Hij werkt een levend en onhoudbaar gemis. We kunnen Jezus niet missen om voor God te bestaan. Zijn kleed is ons onmisbaar en Zijn gerechtigheid noodzakelijk. Ja, het is alleen de Heilige Geest, Die ons eigen leven leert prijs geven. Die ons Gods eer doet stellen boven eigen leven en zaligheid. Die in de bewuste rechtvaardigmaking ons Gods deugden doet omhelzen en de hel aanvaarden. Maar dan is het ook de Heilige Geest. Die ons Jezus, als de van God gegeven Zaligmaker, in de armen voert. Die ons de verzoening en behoudenis in Christus doet vinden. In Zijn dood en opstanding, in Zijn leven en voldoening. O, dan is het Pasen... maar nog geen Pinksteren. Dan moet Hij eerst henegaan, anders kan de andere Trooster niet komen. Die andere Trooster, waarvoor ook plaats in ons hart moet gemaakt worden en daarom zegt Hij: Het is nut, dat Ik heenga. En Hij gaat heen in het leven van Zijn volk. Die voortreffelijke, heerlijke zieleomgangen, die Zijn volk beoefenen

mag met Hem, de grote Levensvorst, zullen dikwijls maar van korte duur zijn. Immers nog beter goed is de Zijnen bereid. Hij wil de toegang openen tot het Vaderhuis en het Vaderhart. Hij wil terugbrengen in de gemeenschap des drieënigen Gods. Die gemeenschap waar we zijn uitgevallen. O, al kennen we we Christus als onze Borg en Middelaar, al zijn we er misschien geen vreemde van om in Christus voor God rechtvaardig te zijn, ja al mogen we om Christus' wil God onze Vader noemen, toch kan er nog een gemis liggen. Zo was het bij de discipelen, bij die uitzienden en wachtenden in Jeruzalem.

Tot ware gemeenschapsoefening met een drieëinig God moet het eerst Pinksteren voor de ziel worden, dan moeten we vol en vervuld worden met de Heilige Geest. Dan moet die dierbare Geest door ons ontvangen en gekend worden als Goddelijk persoon. O, zo aan ons geschonken mag Hij omhelsd en geëigend als de van God gegeven en eeuwig blijvende Trooster. Dan mag er onderscheiden kennis zijn van de drie Goddelijke personen. Dan kennen we Jezus als onze oudste Broeder, de eerste Persoon als onze Vader, want die Geest getuigt met onze Geest dat we kinderen Gods zijn, maar ook kennen en bezitten we de Heilige Geest als onze Trooster.

O, dat eeuwig wonder als God Zich aan ons wilde wegschenken en de Drieënige mag omhelsd worden. Welk een wonder voor zulk één, die stond zonder God in de wereld. Veel zou hier nog te zeggen zijn, maar als het Pinksteren voor de ziel wordt, dan wil de Geest ons inleiden in het eeuwig verbond, doet ons het verbondsleven kennen, doet ons verstaan hoe onze zaligheid in de drieënige God eeuwig vast ligt en doet ons roemen in die God alleen.

Lezer(es), wat zou het groot zijn als het zo eens Pinksteren voor uw ziel mocht worden. En laat Gods uitzien-de volk eens moed houden. Die schare in Jeruzalem was niet beter, niet anders dan u, maar God deed het om Zijns Zelfs wil en daarom kan het ook nu nog.

Kloetinge,

ds. A.F. Honkoop

Terug naar de Hervormde Kerk?

Een scherpe tweespalt

Drie weken geleden schreven we in ons blad iets over de verdrietige gang van zaken rond de PKN. Onder de hervormd gereformeerden, die grote bezwaren hadden om mee te gaan de PKN in, tekende zich de laatste tijd een steeds scherper wordende tweespalt af. Velen gingen uiteindelijk toch mee, anderen deden dat niet. Scherpe verwijten klonken over en weer – en ze klinken nog steeds. Het gaat ook niet om kleinigheden. Sommige predikanten moeten hun woning verlaten, verliezen hun traktement en mogen niet meer voorgaan in het kerkgebouw waarin zij soms vele jaren hadden gepreekt. Families zijn danig verscheurd en gezinnen trekken in vele gevallen niet meer gezamenlijk op naar het vertrouwde bedehuis. Het is te vrezen dat het lang zal duren voor deze wonden zijn geheeld.

Inmiddels is het zover gekomen dat men soms zelfs elkaars staat voor de eeuwigheid gaat beoordelen op grond van het gekozen kerkelijk standpunt. Ook dat verschijnsel herkennen we uit de kerkgeschiedenis maar al te pijnlijk. Men kan sympathie hebben voor degenen die niet zijn meegegaan de PKN in, mede vanwege het feit dat wij ons in de prediking en de geestelijke ‘ligging’ van hen soms wel herkennen. Maar dat onder degenen die wél zijn meegegaan geen knechten en kinderen Gods zich zouden bevinden, is een stelling die ik niet graag voor mijn rekening zou nemen.

Verbinding zoeken?

We stelden drie weken geleden een vraag en beloofden daarop terug te zullen komen. Er is inmiddels een ‘nieuwe’ hervormde kerk ontstaan naast de PKN. Deze kerk pretendeert de ‘oude’ hervormde kerk te zijn, de Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk. Deze naam werd op zaterdag 15 mei j.l. in Soest gekozen op voorstel van het interim-moderamen van het nieuwe kerkverband. Nu deze kerk is ontstaan, is het nu geen zaak ons als Gereformeerde Gemeenten af te vragen of de tijd gekomen is verbinding met die nieuwe kerk te zoeken? Dat was de vraag die wij beloofden nog

onder ogen te zullen zien.

Nogmaals wil ik benadrukken dat een antwoord op die vraag door onze kerkelijke vergaderingen moet worden gegeven. Omdat *De Saambinder* echter niet maar een meditatieblad of een mededelingenblad is, maar ook tot taak heeft voorlichting te geven op kerkelijk terrein, willen we een paar notities maken bij de genoemde vraag. Die notities hebben niet de intentie vooraf stemming te maken of onze kerkelijke vergaderingen voor de voeten te lopen, maar zijn alleen bedoeld om overwogen te worden.

Afscheiding en wederkeer

In de eerste plaats dan dit: men hoort de laatste tijd nogal eens de opmerking maken dat wij ‘als afgescheidenen’ ons destijds hebben verplicht terug te keren naar de hervormde kerk, zodra deze weer een gereformeerd karakter zou krijgen. Onlangs nog schreef een columnist in het RD dat de Afscheiding van 1834 voorbij is en dat het nu tijd zou zijn voor de wederkeer. Staat er immers niet in de *Acte van Afscheiding of Wederkeering* van 1834 dat men geen gemeenschap meer wilde hebben met de Nederlandse Hervormde Kerk, tot dat deze terugkeert tot de waarachtige dienst des Heeren? Bij deze opvatting is wel een kanttekening te maken. Dr. A.J. Rasker schrijft in zijn boek *De Nederlandse Hervormde Kerk vanaf 1795*: ‘De titel van de acte duidt aan, dat afscheiding en wederkering één daad zijn: men scheidt zich af van degenen, die niet van de kerk zijn en voegt zich bij de gemeenschap der ware gelovigen. Tegelijk wordt ook gedacht aan de mogelijkheid, dat de hervormde kerk “terugkeert tot den waarachtigen dienst des Heeren”; tot zolang wil men zich van haar afscheiden’ (blz. 64). Het is goed deze woorden van Rasker tot ons door te laten dringen. Men scheidde zich daar in het Groningse plaatse Ulrum in oktober 1834 af. Dat is waar. Waarvân scheidten zich die 137 personen af? Van de Nederlandse Hervormde Kerk, die, zoals het in de Acte staat, in hun ogen ‘niet de ware, maar de valsche Kerk is volgens Gods Woord

en Art. 29 van onze belijdenis...’.

Men scheidde zich dus af, maar men keerde tegelijk weder! H. Algra heeft in zijn bekende boek *Het wonder van de 19^e eeuw* (1965) hetzelfde gezegd als Rasker, toen hij opmerkte: ‘De Afscheiding en de Wederkering zijn dus de negatieve en de positieve kant van hetzelfde besluit’ (blz. 116). Het woordje *of* in de ‘Acte van Afscheiding of Wederkeering’ betekent dus: *oftewel*. Waar men zich van afscheidde, is wel duidelijk. Maar waarheen keerde men nu weder? Dat is een heel belangrijk punt. Men wilde in 1834 wederkeren naar drie dingen: naar de *leer*, naar de *dienst* en naar de *tucht* van de vaderen. De leer van de vaderen: de Heilige Schrift en de Drie Formulieren van Enigheid. De dienst van de vaderen: de 150 Psalmen en ‘Enige Gezangen’ en de liturgische formulieren. De tucht van de vaderen: de Dordtse Kerkorde. Men wist heel goed wat men wilde! Wat het laatste – de kerkorde – betreft: het is mij niet geheel duidelijk, waarom men thans binnen de kring van de bezwaarden soms zegt terug te willen grijpen naar de hervormde kerkorde van 1951. Als ik het goed begrepen heb, heeft men daar binnen hervormd gereformeerde kring altijd veel moeite mee gehad. Waarom niet terug naar de Dordtse Kerkorde?

Kleine luyden

Achterin het boek van dr. G. Keizer, *De Afscheiding van 1834*, is een kopie van de handgeschreven Acte opgenomen. Het is bijna aandoenlijk de soms onbeholpen handtekeningen te bekijken onder de Acte. Bij enkele personen staat achter hun naam vermeld: ‘Niet kunnende schrijven’. Aan het handschrift is te zien dat voor vier van zulke personen de vrouw van Hendrik de Cock, Frouwe Venema, heeft getekend. Algra sprak in zijn hierboven genoemde boek van de ‘kleine luyden’. Ja, dat waren zij: niet vele rijken en niet vele edelen. Maar zij wisten heel goed waarom het ging! Geletterd waren zij niet en ontwikkeld al evenmin, maar de eenvoudige, bevindelijke Woordbediening van hun tot God bekeerde dominee Hendrik de Cock had hun harten en hun gewetens geraakt.

Waar is de hervormde kerk?

Een andere vraag die we moeten overwegen, is deze: waar is de Nederland-

se Hervormde Kerk na 1 mei 2004 gebleven? Bestaat zij niet meer, omdat zij immers is opgegaan in de PKN? Anderen beweren dat zij nog wél bestaat, namelijk als 'Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk'. De discussie daarover is in alle hevigheid opgelaaid. In het RD van 13 mei stond te lezen dat het moderamen van de PKN van oordeel is dat het gebruik van de namen 'Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk' of 'Nederlandse hervormde gemeente (in hersteld verband)' onjuist, misleidend en verwarrend is. Het synodebestuur is van mening dat de Protestantse Kerk, zowel volgens het kerkelijk als het burgerlijk recht, de voortzetting en rechtsopvolger van (onder meer) de Nederlandse Hervormde Kerk is. De plaatselijke gemeenten van de vroegere NHK kunnen binnen de PKN als hervormde gemeenten blijven bestaan, volgens het moderamen. Maar het synodebestuur vindt het gebruik van namen als hierboven genoemd onjuist, omdat men er ten onrechte de suggestie mee wekt een voortzetting te zijn van de Nederlandse Hervormde Kerk.

Dat kan het synodebestuur nu wel vinden, maar dat is natuurlijk nu juist wat de bezwaarden die niet met de PKN zijn meegegaan, willen! Dr. W. van Vlastuin, een van hun predikanten, reageerde dan ook in hetzelfde nummer van het RD met de opmerking dat de Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk 'confessioneel, historisch en geestelijk' de voortzetting van de Nederlandse Hervormde Kerk is. Hij vindt dat men al een 'stukje zelfverloochening' heeft betracht door de oude naam van de NHK op te geven.

Het lijkt mij verstandig om als 'buitenstaanders' wat distantie in acht te nemen wat deze dingen betreft. Wel zal ieder die de kerkgeschiedenis een beetje kent, beseffen dat deze dingen al veel vaker en veel eerder zijn gezegd. Wat is er na de Afscheiding van 1834 niet te doen geweest over de pretentie van de afgescheidenen, de aloude gereformeerde kerk van Nederland te zijn! Koning Willem I erkende met zijn regering slechts één gereformeerde kerk: de Nederlands Hervormde. En als de afgescheidenen nu maar bereid zouden zijn, vrijheid aan te vragen voor een nieuw te stichten kerkgenootschap en de naam 'gereformeerd' los te laten, dan zou het zo'n vaart niet gelopen hebben.

Maar dat konden zij nu juist niet! En dat kwam sommigen van hen op vervolgingen, inkwartieringen en zelfs gevangenisstraf te staan.

Geestelijke herkenning?

Er is nog een vraag te stellen. Toen onze Generale Synode in 2001 besloot een commissie in te stellen die tot opdracht kreeg de mogelijkheden te onderzoeken om tot een toenaaderend gesprek te komen met hen die op dezelfde grondslag van Schrift en belijdenis staan, voegde de synode in het mandaat van deze commissie nadrukkelijk de woorden toe: *en met wie geestelijke herkenning bestaat*. Er zijn immers binnen de brede gereformeerde gezindte kerkelijke denominaties die formeel op de grondslag van Schrift en belijdenis staan, maar die het schriftgezag zó anders verstaan en de waardering van de belijdenisgeschriften zó anders invullen, dat van geestelijke herkenning geen sprake meer is.

Hoe zal dat nu staan met betrekking tot de Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk? Deze vraag is delicaat en ook wat pijnlijk. We moeten er maar voorzichtig mee omgaan. De vraag óf onze synodale commissie al gesprekken met deze kerkelijk gemeenschap mag en moet aangaan, staat ter beoordeling van onze Generale Synode. Wél is het verstandig ons op de vraag naar de geestelijke herkenning te bezinnen. Als ik het goed zie, zijn er hier minstens twee moeilijkheden. In de eerste plaats is het nog maar de vraag of de hervormde bezwaarden zélf een geestelijke eenheid vormen. Het staat niet aan ons om dat te beoordelen, maar ieder kan zich wel de vraag stellen of de predikanten rondom het blad *Het Gekrookte Riet* in alle opzichten op hetzelfde spoor zitten als zij die

behoren tot het Comité tot behoud van de Nederlandse Hervormde Kerk. De suggestie die ik onlangs ergens las, namelijk dat de 'geestelijke leidlieden' binnen bijvoorbeeld de Gereformeerde Gemeenten misschien eigenlijk wel blij zouden zijn als de bezwaarde hervormden zouden blijven geen eenheid te vormen, is overigens te ver beneden de maat om serieus beantwoord te worden.

Voorzichtigheid en wijsheid

De tweede moeilijkheid betreft de vraag of wij ons als Gereformeerde Gemeenten geestelijk herkennen in de prediking zoals die binnen de Hersteld Nederlandse Hervormde Kerk zal worden gebracht. Met sommige voorgangers daar zal die geestelijke herkenning er ongetwijfeld zijn. Maar met allen? Hoe denkt men daar – om maar wat te noemen – over de verhouding van verkiezing en verbond? Hoe ziet men de Heilige Doop en leest men het Doopformulier? Hoe denkt en preekt men over de verhouding tussen de wedergeboorte en de kennis van Christus? Hoe functioneren de standen in het genadeleven in de prediking? Het zijn zomaar wat vragen, niet gesteld uit een behoefte om te polariseren of van tevoren al barrières op te werpen. Maar we mogen toch wel *eerlijk* zijn? Het lijkt mij dat de toekomst veel voorzichtigheid en wijsheid zal vragen om met de geheel nieuwe situatie, die op het kerkelijk erf in ons land is ontstaan, om te gaan. En wie voorzichtig en wijs is, laat zich niet drijven door enghartig kerkisme, maar laat zich ook niet opjagen door nerveuze eenheidszucht.

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

De prediking van het Evangelie

(3)

Schorsing

We zijn bezig met een bespreking van het boek van ds. C. Harinck, *De prediking van het Evangelie*, en toegekomen aan de passages over de schorsing van ds. R. Kok in 1950. In hoofdstuk 8 beschrijft de auteur het begin van de strijd over het aanbod van de genade.

Br. Harinck geeft een summiere tekening van het ontstaan van de Gereformeerde Gemeenten, de besluitvorming van 1931 (de bekende synodale uitspraken over het genadeverbond) en de besluitvorming van de synode in 1945 over de algemene genade. In 1931 sprak de synode uit dat het genadeverbond 'staat onder de

beheersing van de verkiezing' (pag. 117). De verantwoordelijkheid van de hoorders van het Evangelie wordt 'groter door de ernstige aanbidding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie'. De besluiten van 1931 zijn vooral gericht tegen de zgn. 'drie verbonden leer' van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Op pag. 116 (voetnoot 144) zegt ds. Harinck dat 'verschillende oudvaders en ook ons doopsformulier' op de wijze van de drie verbonden leer over het genadeverbond zouden spreken. Ds. Harinck stelt verder vast dat de Gereformeerde Gemeenten tot 1943 gekenmerkt werden 'door eenheid en geestelijke verbondenheid' (pag. 123). Daarna gaat het mis. 'De onrust en de verdeeldheid in de Gereformeerde Gemeenten ontstaan eerst door het optreden van dr. C. Steenblok (1894-1966)' (pag. 123). Vooral de visie van dr. Steenblok op de algemene genade wekt grote beroering en is volgens br. Harinck het begin van een heftige strijd. Op de Generale Synode van 1945 wordt een leeruitspraak gedaan over de algemene genade. Ds. R. Kok stemt, als enige, tegen het voorgestelde besluit daarover.

In hoofdstuk 9 gaat ds. Harinck in op de publicaties van dr. Steenblok in *De Saambinder* van 1945 tot 1948. Dr. Steenblok probeerde duidelijk te maken dat in de eerste plaats het Evangelie uitsluitend aan boetvaardigen mag worden gepreekt. De Wet moet aan allen worden gepreekt. 'De Wet moet tot allen gepredikt worden, maar het Evangelie alleen aan de boetvaardigen' (pag. 140). In de tweede plaats probeert dr. Steenblok een gelijkstelling te maken tussen de evangeliebeloften en de verbondsbeloften. 'Er vindt in zijn (dr. C. Steenblok, WV) redenering een gelijkstelling plaats van de verbondsbeloften en de evangeliebeloften. Je zou kunnen spreken van een vereenzelviging van de speciale beloften van het genadeverbond met de verkondigde beloften van het Evangelie' (pag. 150). Volgens ds. Harinck wilde dr. Steenblok de orde 'die God meestal gaat in de bekering van een zondaar' toepassen 'op de manier waarop gepreekt moet worden' (pag. 151). Uiteindelijk is er voor de onbekeerden wel een aanbod (prediking) maar geen belofte.

In hoofdstuk 10 laat ds. Harinck zien dat ds. R. Kok zich geroepen voelde om in zijn preken tegen de opvatting van dr. Steenblok te ageren. 'Uit de

Verlichting

*Twee dingen zijn vereist om klaarlijk zien te mogen:
Het zoete zonnelicht, en 't licht van onze ogen.
Want waar men heeft gebrek van 't een oft' alleheid',
Daar is het nimmer dag, maar altijd duisterheid.
Twee dingen insgelijks zich vinden moeten laten
Om de gezonde leer wel vruchtbaarlijk te vaten *
De Goddelijke Geest, doorstralende de Schrift,
En van dezelve Geest de kostelijke gift
In onze zwakke ziel. Want mist men een van beiden
Geen keers of fakkel zal ons tot de waarheid leiden*

* verstaan

Jacobus Revius

gegevens die wij aantreffen in de kleine bundels preken uit 1947, kunnen we concluderen, dat er met name bij ds. Kok verzet leefde tegen de wijze waarop dr. Steenblok en anderen over de verkondiging van het Evangelie spraken'. Br. Harinck besluit hoofdstuk 10 met de opmerking dat ds. Kok in veel opzichten de tegenpool van dr. Steenblok was. 'Bij hem (ds. R. Kok, WV) overheerst niet de predestinatie, maar de verantwoordelijkheid voor het gehoorde Evangelie' (pag. 169). In de hoofdstukken 11-14 wordt weergegeven hoe er op de tegenstelling tussen ds. Kok en dr. Steenblok is gereageerd. Br. Harinck noemt o.a. de reactie van H. Geluk, de opvatting van ds. G.H. Kersten, een vergadering van de classis Barneveld op 1 juni 1948 en de uitgave van een boekje over het verbond der genade van J. Fisher en de Erskines. Dit boekje is uitgegeven door ds. G.H. Kersten. In deze hoofdstukken uit het boek van ds. Harinck worden verschillende dingen gezegd. Slechts één sprekend citaat: 'Kersten heeft Kok het meest aangevallen op zijn spreken over de beloften. Wat Kok over de beloften leerde, riekte te veel naar de gedachten van ds. Jongeleen. De gedachte dat het heil in de belofte reeds aan de gedoopten is geschonken en zij daar nu werkzaam mee moeten worden om de vervulling van de beloften te verkrijgen, wilde Kersten te vuur en te zwaar bestrijden' (pag. 194).

In hoofdstuk 15 geeft br. Harinck de visie weer van ds. Kok op het aanbod van de genade. 'Hij (ds. R. Kok, WV) beschouwt het aanbod van genade als een schenking. Dit is echter niet hetzelfde als in bezit stellen van het heil. De schenking die in het Evangelie

geschiedt, moet in het geloof worden aangenomen. Door ongeloof ontvangt men het toegezegde heil niet' (pag. 215). In hoofdstuk 16 beschrijft br. Harinck de visie van dr. Steenblok op het aanbod van de genade. Hij vat de visie van dr. Steenblok als volgt samen: 'Krachtens de schepping naar Gods beeld en de eis van de Wet blijft de mens verantwoordelijk voor het gehoorde Woord van God. Dit betekent echter niet dat de onbekeerde mens iets in het Evangelie beloofd of aangeboden wordt' (pag. 227). Ds. Harinck wijst erop dat dr. Steenblok een algemeen aanbod van genade aan alle hoorders afwijst. De schrijver baseert dit op onderzoek van publicaties (artikelen in *De Saambinder*) van dr. C. Steenblok uit 1948-1950.

In hoofdstuk 17 wordt beschreven hoe en waarom ds. R. Kok op 12 januari 1950 door de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten voor zes maanden in zijn ambt is geschorst. De Synode besloot *unaniem* om ds. Kok te schorsen omdat hij het aanbod van de genade vereenzelvigde met de beloften. De synode besloot overigens ook het hoofdredacteurschap van *De Saambinder* aan dr. Steenblok te ontnemen.

De hoofdstukken 8-17 vormen mijns inziens de kern van dit boek. Het is daarom belangrijk wat br. Harinck uiteindelijk als centrale conclusie heeft gevonden. 'De Synode heeft ds. Kok echter niet veroordeeld vanwege het aanhangen van een drie verbonden leer of krachtloze schenkingen maar hij vereenzelvigde de beloften met het aanbod van genade. Wij weten dat de vrees voor de leer van de drie verbonden wel meegespeeld heeft, maar ds.

Kok is veroordeeld omdat hij aanbod en belofte vereenzelvigde en niet omdat hij een leer van drie verbonden aanhing. Na onderzoek moeten we vaststellen, dat ds. Kok onder vereenzelving van belofte en aanbod niet anders verstaan heeft, dan wat hij reeds ter synode verklaard had, namelijk: dat de prediking van het Evangelie de prediking is van Gods beloften. Volgens hem kan het Evangelie niet gepredikt worden zonder de belofte van het Evangelie, dat ieder die in Christus gelooft niet zal verderven maar het eeuwige leven zal hebben. Dit heeft de synode veroordeeld' (pag. 244). Als ik goed lees, dan stelt br. Harinck dat de synode van 1950 ds. Kok heeft verboden het Evangelie (inclusief de beloften die dáárbij horen) te prediken. Dat is een ingrijpende conclusie. We zullen verderop nagaan of deze ingrijpende en verstrekkende conclusie terecht is.

Verloop

In de hoofdstukken 8-17 geeft br. Harinck een uitvoerig overzicht van de loop der gebeurtenissen die uiteindelijk tot de schorsing van ds. R. Kok hebben geleid. Weliswaar zijn er enkele bijdragen over deze materie (bijvoorbeeld de bijdrage van ouderling Saarberg in het boek *'k Zal gedenken* en de meer theologische bijdrage van ds. A. Vergunst in *Neem de wacht des Heeren waar*), maar een zo uitvoerig en gedocumenteerd overzicht vanuit onze gemeenten is mij tot op heden niet bekend. Het is de verdienste van dit boek dat br. Harinck de zaken nog eens duidelijk op een rij heeft gezet. Dat kan tot waarschuwing zijn voor de toekomst. Het kan ook tot lering zijn voor het heden. Als we de geschiedenis vergeten, aldus een bekende uitdrukking, dan zijn we gedoemd haar over te doen. En er zal niemand zijn die deze dingen nog eens terug wenst in de kring van onze gemeenten. Vandaar dat ik dit overzicht heel belangrijk vind, ook voor jonge mensen. Laten we lering trekken uit de zaken die zich voorgedaan hebben.

Al lezende moest ik ook denken aan een opmerking van ds. Moerkerken in *De Saambinder* van 25 december 2003. Br. Moerkerken schrijft daar 'dat zowel in 1950, bij de schorsing van ds. R. Kok, als in 1953, bij het ontslag van dr. C. Steenblok als docent van de Theologische School, woorden zijn gesproken en dingen zijn gebeurd die nooit zo hadden mogen worden

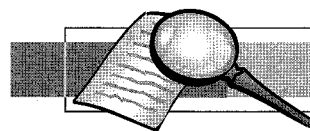
gezegd of gedaan. Diepgewortelde persoonlijke verwijdering maakte dat men elkaar niet meer verstond of niet meer wilde verstaan. Dan ontstaat groepsvorming en mijdt men onderlinge contacten, dan ontstaan karikaturen over en weer'. Wat is de (strekking van de) kerkorde (DKO) met voeten getreden! Wat was men ver verwijderd van het ordelijke kerkelijke leven waar ds. G.H. Kersten zijn hele ambtsperiode zo op heeft gehamerd. Het lijkt wel alsof men de kerkorde gewoon is vergeten. En als dat gebeurt, dan komen er brokken.... Ook in het kerkelijke leven. Ook in 1953. Welke brokken? Zomaar een paar vragen. Was het de taak en de bevoegdheid van een synode om ds. Kok te schorsen? Had de synode niet beter een inhoudelijke uitspraak over de leer kunnen doen en daarna de zaak qua procedure terugverwijzen naar de classis? Waarom behandelde men de zaak min of meer onvoorbereid op de Synode? Waarom heeft de Synode geen commissie van onderzoek ingesteld die met partijen

had kunnen praten, hoor en wederhoor had kunnen toepassen en daarna verslag had kunnen uitbrengen aan de Synode? Is het de taak van het Curatorium om een Synode bij elkaar te roepen? Waarom heeft men niet gewoon via de kerkelijke vergaderingen (classis en PS) een Synode bij elkaar geroepen? Waarom hebben dr. Steenblok en ds. Aangeenbrug in de pastorie van Dordrecht van te voren een strategie voor de Synode uitgestippeld? Laten we toch altijd proberen, ook bij moeilijke zaken omtrent de leer, steeds naar de regels van het gereformeerde kerkrecht te handelen. Dat is naar de Schrift. Daar alleen kunnen we Gods zegen over verwachten! Ik weet wel dat de emoties soms hoog kunnen opslaan. Zeker als het gaat over zaken met betrekking tot de leer. Maar kerkrecht is kerkrecht en daar moeten we elkaar aan houden. Laat alle dingen met orde geschieden.

(wordt vervolgd)

Amersfoort,

ds. W. Visscher

Commentaar

Waar is het begonnen?

'Achteraf laten de statistieken zien waar de werkelijke omwenteling plaatsvond: in 1965 wilde ruim de helft van de Nederlanders niet dat hun kinderen hun ouders tutoyeerden, ruim 80 procent was fel tegen het buitenshuis werken van moeders. Nog geen vijf jaar later waren beide percentages gehalveerd. De echte revolutie van de jaren zestig vond binnenskamers plaats, aan honderden keukentafels' (Geert Mak, In Europa Reizen door de twintigste eeuw, pag. 868).

Woelige jaren

De jaren zestig van de twintigste eeuw zijn ongetwijfeld zeer roerige jaren geweest. Deze jaren staan bekend als *de protestjaren* of *roaring sixties*. De jeugdcultuur, de landing op de maan, het neerslaan van de 'Praagse lente' door de Sovjet Unie en de Vietnamoorlog, om maar eens enkele zaken te noe-

men, zijn in deze tijd erg belangrijk. De roerigheid van deze tijd blijkt ook wel uit een aantal feiten. Laat ik zomaar eens enkele zaken noemen. Op 25 mei 1965 vindt de oprichting van Provo plaats. Provo is een anarchistische beweging die alle vormen van gezag wil provoceren. In 1967 wordt een vertegenwoordiger van Provo (Roel van Duyn) in de Amsterdamse gemeenteraad gekozen. Op 10 maart 1966 leidt het huwelijk van prinses Beatrix en prins Claus in Amsterdam tot ernstige ordeverstoringen. In mei 1968 bezetten studenten, in navolging van de ontwikkelingen in Parijs, het Maagdenhuis. Ook de televisie doet massaal haar intrede in de samenleving. Het aantal geregistreerde toestellen loopt van circa 600.000 in 1960 op naar bijna 3 miljoen in 1970. In de politiek beginnen de confessionele partijen aan een gestadige terugtocht. In 1966 wordt de

meest liberale partij van Nederland (D66) opgericht en in 1967 behaalt deze partij gelijk zeven zetels in de Tweede Kamer. De onkerkelijkheid loopt ook dramatisch op. De jaren 60 zijn een keerpunt, zowel voor Nederland als ook voor geheel Europa. Vanaf de jaren 60 zet de secularisatie krachtig door in de samenleving. Kortom: woelige jaren met een geduchte nasleep!

Ingrijpende veranderingen

Er verandert ook heel veel in deze jaren. 'Er komt twijfel aan de gevestigde moraal, aan de religieuze dogma's, aan het traditionele partijwezen en aan de beproefde anticommunistische buitenlandse politiek'. De samenleving lijkt geleidelijk aan op drift te komen. Op het terrein van de ethiek komt heel veel in beweging. Een enkel voorbeeld slechts. 'In de zestiger jaren heeft zich, zoals ook in vele andere zaken, een geweldige verandering voltrokken in de visie op abortus provocatus' (dr. J. Douma, *Abortus*, pag. 55). In de theologie staat het Schriftgezag ter discussie. De Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk komt met een publicatie over het Schriftgezag: *Klare Wijn*, Rekenschap over geschiedenis, geheim en gezag van de Bijbel. Ook andere zaken (bijvoorbeeld de verzoening) worden ter discussie gesteld. In het culturele leven baren de boeken van mensen als Mulisch, Van het Reve en Wolkers opzien. In de wereld van de muziek zien we groepen als de Beatles massale belangstelling trekken. Er voltrekken zich in de jaren zestig met hippies, provo's, radicalen, krakers, bezettingen, etc. ingrijpende veranderingen. Het lange haar voor de jongens en de korte rokken voor de meisjes zullen we ons nog wel herinneren. Waar zijn al die veranderingen eigenlijk begonnen?

Gezinnen

De televisieprogramma's werden gemaakt in Hilversum. Is dáár misschien de omwenteling begonnen? De Beatles zongen in de Engelse wereld. Is dáár misschien de omwenteling begonnen? Wolkers en Van het Reve schreven hun boeken in Amsterdam. Moeten we daar, in het Vondelpark, misschien de wortels van de omwenteling zoeken? In de wetenschap volgt de ene ontdekking op de andere. Mensen wandel-

den op de maan! Ligt daar misschien het begin? Laten we nuchter zijn. Al deze ontwikkelingen hebben zeker bijgedragen aan de omwenteling die zich in de jaren 60 heeft voltrokken. Doch al deze dingen zijn slechts symptomen die ergens een voedingsbodem hebben gehad. Waar lag de voedingsbodem voor de hele omwenteling in samenleving, moraal, kerk, school en overheid? De bron van de omwenteling ligt mogelijk heel erg dicht bij huis! Onlangs las ik daarover een opmerkelijke uitspraak in een boek van Geert Mak. Geert Mak, bekend van zijn boek *De eeuw van mijn vader*, maakt over de jaren zestig in zijn recente boek over Europa een simpele en onthutsende opmerking. '*Achteraf laten de statistieken zien waar de werkelijke omwenteling plaatsvond: in 1965 wilde ruim de helft van de Nederlanders niet dat hun kinderen hun ouders tutoyeerden, ruim 80 procent was fel tegen het buitenshuis werken van moeders. Nog geen vijf jaar later waren beide percentages gehalveerd. De echte revolutie van de jaren zestig vond binnenskamers plaats, aan honderden keukentafels*'. Mak zegt dat het is begonnen in de gezinnen. En hij wijst een tweetal concrete verschijnselen aan: buitenshuis werkende moeders en de jij en jouw cultuur tussen ouders en kinderen. In de gezinnen is het begonnen. Heel basaal en erg onschuldig zette de omwenteling in. De enorme kaalslag die daarna is gevolgd, beleven we vandaag de dag volop. Samenwonen, abortus, homohuwelijk, emancipatie, etc. etc. Allemaal woorden voor ernstige zaken die in strijd zijn met de tien geboden van de wet des Heeren. '*Aan honderden keukentafels...*'. Woorden om heel lang over na te denken. Overigens iets dat de boeken van Mak zo klemmend en boeiend maakt: kleine, bijna onbetekende zinnestelsels soms, met een diepe en verstrekkende inhoud!

Snel

'*Aan honderden keukentafels...*'. Er is natuurlijk wel iets af te dingen op de signalering van Mak. Er zijn veel meer factoren geweest die de omwenteling in de jaren 60 hebben beïnvloed. De televisie bijvoorbeeld heeft ook een niet te onderschatten invloed gehad. De oorlog in Vietnam is een ander thema. Toch heeft de

opmerking van Mak zijn waarde. Het brengt een schokkende ontwikkeling zo heel erg dichtbij en het maakt het ook voor mensen uit de gereformeerde gezindte en de lezer van *De Saambinder* zo heel erg aanschouwelijk. De TV hebben we wellicht buiten de deur weten te houden. Abortus wijzen we natuurlijk radicaal af. Goddeloze boeken moeten we niet lezen. Dat zijn we natuurlijk hartelijk met elkaar eens. Maar hoe staat het nu met die twee concrete zaken die Mak noemt: tutoyeren en werkende moeders? Nogmaals: er is meer geweest en het krachtenveld dat de omwenteling in de jaren 60 in gang zette is ook ingewikkeld en veelvormig, maar het viel mij op dat Mak twee op het eerste gezicht onschuldige zaken (buitenshuis werkende moeders en tutoyeren) als bepalende en meetbare factoren noemt voor wat er aan de keukentafel (in de gezinnen) heeft plaatsgevonden. En juist vanwege de concreetheid is er ook nog iets meer te zeggen. Immers, wat ging de ontwikkeling snel in de jaren 60! In amper vijf jaar is de menig over deze zaken ingrijpend veranderd. Een razendsnelle ontwikkeling heeft zich voltrokken. Ook vandaag zien we dat. Het homohuwelijk bijvoorbeeld. Ongeveer 15 jaar geleden leek zo iets nog onbestaanbaar. Het is nu een geaccepteerde realiteit. Euthanasie, abortus, samenwonen, buitenechtelijk geslachtverkeer, moderne muziek, etc. etc. De ontwikkeling is bijna niet te stuiten. In gezin, samenleving, school en overheid zijn ontwikkelingen gaande die razend vlug en diep ingrijpend zijn. Wat vandaag nog een idee is, wordt overmorgen een publieke discussie en is een jaar later al voorwerp van wet en regelgeving. De discussie over bijvoorbeeld de vrijheid van onderwijs is hiervan een sprekend voorbeeld. Heel snel drijft onze Nederlandse samenleving richting de revolutionaire staat. Een benauwende ontwikkeling die vaak zo schijnbaar onschuldig kan beginnen. '*Aan honderden keukentafels...*'.

Herkenbaar

De voorbeelden die Mak noemt zijn ook zo herkenbaar. De televisie hebben wij buiten de deur gehouden. En terecht. Maar de werkende gehuwde moeder? Het tutoyeren? Nogmaals, ik bedoel niemand te beschuldigen.

Het gaat er ook niet om dat we spijkers op laag water gaan zoeken. Maar zijn het geen zaken die heel dichtbij komen? Herkennen we dat ook niet als lezer van *De Saambinder*? En is uit dat min of meer onnozele begin in de jaren 60 niet een ontzaglijke verwording gegroeid? Het is in de gezinnen begonnen, aan de keukentafels. En vandaar zijn staat en samenleving op hun kop gezet. Wat ligt er daarom in de woorden van Mak een waarschuwing om de wacht te betrekken bij onze gezinnen. Om werkelijk het gezin de hoeksteen van de samenleving te laten. En wat is het nodig en goed om zuinig te zijn op datgene wat de Bijbel ons daarover aanreikt. Het zou erg zijn als we over pakweg 25 jaar moeten constateren dat via de gezinnen ook bij ons de omwenteling is begonnen. In dat opzicht kunnen de woorden van Mak nog tot waarschuwing zijn.

We kunnen ook denken aan de woorden van J.C. Ryle: 'Ik geloof dat voorbeelden nooit zo sterk spreken

als in het geval van ouders en kinderen. Vaders en moeders, vergeet niet dat kinderen méér leren door hun ogen dan door hun oren. Geen enkele school geeft zulke diepe indrukken op het karakter als het ouderlijk huis. Wees een voorbeeld van eerbied voor Gods Woord; van eerbied in het bidden; van eerbied voor de genademiddelen; voor Gods dag. Wees een voorbeeld in woorden, in matigheid, in geloof, in milddadigheid, in vriendelijkheid. Denk niet dat uw kinderen zullen doen wat zij u niet zien doen. U bent hun voorbeeld. Zij zullen uw onderwijs en verstandige raad misschien niet begrijpen, maar uw leven is voor hen wel te begrijpen. (...) Bedenk wat de grote veldheer Caesar in het gevecht altijd tegen zijn soldaten zei. Hij sprak nooit: "Ga vooruit!", maar "Kom!". En zo moet het ook zijn in de opvoeding van uw kinderen! (*De plichten der ouders*, pag. 31-32).

Amersfoort,

ds. W. Visscher

vertrouwen: Pastoraat aan incestdaders en -slachtoffers / J.C. Borst. **Gebr. Koster te Barneveld:** Door de diepte naar de hoogte: 26 meditaties / ds. J. Catsburg. – Op het aloude kerkenpad, deel 2 / ds. E. Venema. – Korte overdenkingen / A. van de Kieft. – In verafgelegen streken: Schetsen uit het kerkelijke leven van de Ned. emigranten in N.-Amerika / L. Vogelaar. – Pelgrims komen thuis: Uit het leven van ds. E.L. Meiners en zijn echtgenote / L. Vogelaar. – Twaalf réveilgetuigen: Willem Bilderdijk en zijn geestverwanten / W. van der Zwaag. – Leven naar Uw Goddelijk bevel: Opstellen over huwelijk en gezin / ds. A. Hoogerland. – De gedachtenis des rechtvaardigen: Uit het leven van ds. J.R. van Oordt / A. Ros (samenst.). – Pleisterplaatsen: Acht predikaties, deel 2 / ds. W.C. Lamain. – Het leven van Abraham: Twintig bijbellezingen / ds. G. Mouw. – Uw trouw zal nooit vergaan: preken uit het leven van David / ds. C.A. van Dieren. – Der vaderen erfenis, deel 8 / Hollandse oudvaders. – Gelijk een eikenboom: Uit het leven van Arend Baan / R. Hoogerwerf-Holleman. **Biblioth. Th. Universiteit te Kampen:** Actief en afhankelijk: een praktijktheorie voor leiderschap in kerkelijke gemeenten: Academisch proefschrift / A.J. Rimmelzwaal. **Bond van Vrouwenver. Geref. Gemeenten:** De orde des heils / ds. G.J. van Aalst. – Zonder Israël geen toekomst / ds. C.A. van Dieren en ds. C. Sonneveld. – Moeder in het gezin / W. Visser en M. Last. **G. van Ekeveld te Rhenen:** Oorlogsbazuyn, deel II (fotomech. herdruk) / S. Oomius. **Gereformeerde Gemeente te Tholen** (via ds. C. de Jongste): De Tholen II: Wanneer ik voor U kniel. **Gebr. Verloopte Alblasserdam:** Ingebonden jaargang van *De Saambinder*.

Alle schenkingen bij elkaar opgeteld: 1269 boeken en 844 brochures.

Via ouderl. K. te R. ontvingen wij de bul die eenmaal was uitgereikt door onze Theologische School aan wijlen ds. A. Kok. Via de Postbank zijn er voor de bibliotheek verschillende giften binnengekomen. Van deze gelegenheid willen wij de lezer(es) graag attent maken op de wijziging van het penningmeesterschap. De plaatsnaam die vermeld moet worden bij de overschrijving naar het rekeningnummer 3372627, moet tegenwoordig *Hendrik Ido Ambacht* zijn in plaats van Rotterdam! Niet dat de bibliotheek verhuisd is, maar omdat het de woonplaats is van de nieuwe penningmeester. De naam, Bibliotheek Theologische School der Gereformeerde Gemeenten, is ongewijzigd. Helaas heeft dit enige verwarring gegeven, maar we hopen dat bij de volgende verantwoording alle geefsters / gevers vermeld kunnen worden die hun gift teruggestort hebben gekregen. Een geldelijke bijdrage ontvingen wij van: J.W. S. te R. / N.N. te G. / V.A. S. te R. / A. T. te L. / J.C. T. te S. / 2 x N.N. op U. / Van de Vrouwenver. *Het mosterdzaadje* uit Beekbergen tijdens hun bezoek / Via stud. G. van M. van G.G. te Krabbedijke, opbrengst bandje gemeenteavond

Uit de bibliotheek

Enkele jaren geleden werden wij gebeld door een vrouw die ons vroeg naar bijbels. Zij doelde op de bijbels die tussen de schenkingen zitten en die door een beschadiging niet meer worden gebruikt. Zij wilde die bijbels graag hebben om ze na een restauratie weer te verspreiden. We hebben het adres van deze vrouw niet opgeschreven. Helaas, want ondertussen staan er vier dozen vol met licht beschadigde bijbels.

Regelmatig wordt de vraag gesteld, wat men met oude bijbels moet doen. De ene geeft het advies de bijbels met oud-papier mee te geven, terwijl de ander zegt dat beschadigde bijbels het beste begraven kunnen worden. Zo herinneren wij ons iemand die samen met zijn vrouw twee dozen bijbels had begraven in een dijk. Toen zij na een kwartier langs de plek reden waar men de dozen had begraven, werden de dozen met bijbels weer opgegraven. Waarschijnlijk had iemand hen van verre gadeslagen en gedacht aan een (aardse) schat.

In beide gevallen wordt het papier vernietigd. Van een van onze predikanten hoorden wij dat men vroeger in Zeeland een kapotte of versleten bijbel liet inmetselen. Nadat er een gat boven de deur was gemaakt, werd de bijbel daarin gelegd en de muur weer dichtgesmeerd of dichtgemetseld. Uit dit alles blijkt dat het geen gemakkelijke zaak is. Daarom hopen wij

dat die mevrouw uit L. weer contact met ons zal opnemen. Naast een enkele bijbel kregen wij heel veel boeken en één keer zelfs foto's die door de bibliotheek zijn opgenomen of naar de studenten zijn gegaan.

Boeken, brochures en foto's hebben wij ontvangen van G. S. te M.B. in C.(2x) / Fam. de J. te R. / Via ds. P. M. van Fam. J. v. V. te D. / Fam. R. M. te B. / L.H.J. L. te S-C. / Uit nalatenschap van L.A. B.-W. via dochter A. B. te W. / Via J. M. van L.M. V. te H. / Fam. W.C. H. te R. / Fam. C. A. te R. / N.N. te D. / L.A. v. B. te H.I.A. / Via E.B.-V. van Fam. S. te S. en van C. K. te 's-G. / Vrouwenver. Het mosterdzaadje te B. / Via A. v. B. van J. B. te R. / Via stud. G. v. M. van M. L. te K. en van N.N. te O. en J.P. S. te K. / Via ds. G.J. van A. van Mevr. J. R. te W. en van J.A. B. te K. / J.J. G. te G. / Via Mevr. E.A. de V. van W. N. te B. / Via J. V. te R. uit het nalatenschap van Mevr. v.d. V. / G. J. te D. / J. T. te T. / Via zoon van J. v. W. te H. / Via I. V. van Mevr. W. te B. / Via ds. G.J. v. A. en ds. A.J. G. van Fam. J. v.d. M. te N. / ds. C. de J. te Th. / Van Boekhandel Van der Boom, Sommelsdijk / Gemeentebibliotheek Rotterdam. Daarnaast van de hierna volgende uitgevers: **Groen, Heerenveen:** Psalmendagboek: 366 dagelijkse overdenkingen / C.H. Spurgeon, samengesteld door J.M. Renihan. – Hooggevoelige mensen: Leven tussen gave en kwetsbaarheid / S. Pfeifer. – Verraden

met als inleider onze docent v. A./ Fam. I.V. te K./ Van de kerkenraad te Ridderkerk tijdens hun bezoek. Daarbij komen nog de gehouden collecten tijdens de lezingen die gegeven zijn door dhr. J. Mastenbroek, van de vrouwenvereniging *Waakt en bidt* te Scherpenisse en de Gereformeerde Gemeente te Scherpenzeel tijdens een gemeenteavond, resp. € 300,- en € 362,67. Student J.M.D. de Heer heeft een lezing gegeven voor de verenigingen in Barneveld. De gehouden collecte van totaal € 416,49 was ook voor de biblio-

theek. Door alle bedragen bij elkaar te tellen komen wij aan het mooie bedrag van € 1837,67. Een ieder die heeft bijgedragen aan deze verantwoording als gever / geefster / schenker / schenkster of sprekers, hartelijk bedankt.

Ook een woord van dank aan alle kerkbodecommissies die ervoor zorgen dat hun plaatselijke of regionale kerkbode kosteloos naar de Theologische School wordt gestuurd.

Rotterdam,

M. Bal

FIETSPUZZEL- EN SKEELER-TOCHT DOOR ALBLASSERWAARD

Op D.V. 31 mei a.s. (2e Pinksterdag) is er een fietspuzzeltocht en een skeelertocht door de Alblasserwaard. Tussen 13.30 uur en 15.00 uur kan er gestart worden in Alblasserdam vanaf de kerk van de Geref. Gemeente, Plantageweg 172.

De fietsroute is ongeveer 25 km, de skeelerroute circa 15 km. Onderweg is er een stop waar u koffie, fris, cake e.d. kunt kopen. Daarnaast zijn er op de "stop" spelletjes voor jong en oud.

Het inschrijfgeld is € 2,50 p.p. en € 15,- per gezin.

De opbrengst is voor de uitbreiding van de kerk van de Geref. Gemeente.

Voor meer informatie of fietsuur kunt u bellen met

Henry Hardenbol, tel. 078-6914248 of Francina Lamper, tel. 078-6916415.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING C.S.L. JANSE

Donderdag 29 april jl. was een belangrijke dag voor ons gemeentelid dr. C.S.L. Janse. Op die dag ontving hij uit handen van de plaatselijke burgemeester een koninklijke onderscheiding. Hij werd benoemd tot ridder in de orde van Oranje-Nassau vanwege zijn vele verdiensten en functies binnen het maatschappelijke en politieke leven.

Wij willen hem van harte feliciteren en toewensen dat de door hem verrichte arbeid tot zegen mag zijn. Moge de Heere hem Zijn rijke zegen schenken voor tijd en eeuwigheid.

De kerkenraad van de gemeente Apeldoorn.

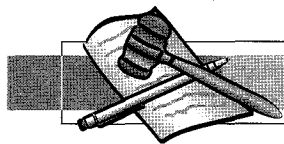
RUSTIGE VAKANTIE IN VIERHOUTEN

Door omstandigheden zijn er nog een paar kamers vrij gekomen in de **rustige vakantieweek voor ouderen, die niet gehandicapt zijn**, maar die gezien hun leeftijd of gezondheid het wel wat kalmer aan moeten doen en/of bij de zelfverzorging of bij het toedienen van medicamenten enige hulp nodig hebben.

De week wordt gehouden in "t Vierhousterbos" in Vierhouten van D.V. **zaterdag 19 tot en met 26 juni a.s.** Op zondag zullen in het oord twee kerkdiensten worden gehouden en verder wordt één dag een excursie gemaakt. De andere activiteiten vinden in en rondom het oord plaats, waarbij rekening wordt gehouden met het doel van de week.

De ruime tweepersoonskamers bevinden zich op de begane grond en hebben een wastafel, douche en toilet. Er zijn verpleegkundigen in de staf aanwezig en met diëten kan worden gerekend. De prijs van een tweepersoonskamer bedraagt € 400,- per persoon.

Wilt u zich nog aanmelden voor deze rustige vakantieweek in eigen sfeer of wilt u misschien nog nadere inlichtingen? Belt u dan op korte termijn naar mevrouw J. de

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

voor Aagtekerke:

ds. M. Karens te Werkendam;

voor Meliskerke:

ds. G.J.N. Moens te Goes;

voor H.I. Ambacht:

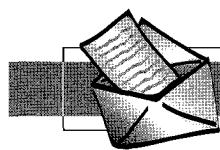
ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder

AANGEPASTE KERKDIENTST

SCHERPENZEEL

Op D.V. **zaterdag 5 juni a.s.** zal er in het

kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Scherpenzeel, Prinsenlaan 1, een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. D.W. Tuinier voor te gaan. Hij wenst te spreken over: "De kreupele aan de Schone poort" n.a.v. Handelingen 3. Iedereen is van harte welkom.

Berichten

INGEBRUIKNAME ORGEL TRICHT-GELDERMALSEN

De Geref. Gemeente te Tricht-Geldermalsen hoopt op D.V. **vrijdag 4 juni a.s.** een nieuw orgel in gebruik te nemen. Tijdens een bijeenkomst, die om 19.30 uur begint, zal door de consulent ds. J.J. van Eckeveld een meditatie worden verzorgd.

De adviseur, dhr. Herman van Vliet, zal de samenzang begeleiden en enkele muziekstukken ten gehore brengen.

THEMA-AVOND CGO

De jaarlijkse **thema-avond** van de Cursus Godsdiensdienst Onderwijs (CGO) zal gehouden worden op D.V. **donderdagavond 3 juni a.s.** in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3. **Aanvang 19.30 uur.**

Het thema is deze keer: "De verhouding **Woord & Geest**". Dit thema zal ingeleid worden door **ds. B. van der Heiden**. Daarna kan men vragen stellen aan een forum, waarin de inleider en enkele andere predikanten uit het bestuur van de CGO zitting hebben.

Wij verwachten, gezien de belangrijkheid

van het onderwerp zo veel mogelijk docenten, studenten van de CGO en andere belangstellenden!

De rector van de CGO,

J. de Jager

ZANGAVONDEN

Gorinchem

Als aanvulling op de aankondiging in De Saambinder van 13 mei jl. van een zang- en muziekavond op D.V. **zaterdag 29 mei a.s.** in de Grote Kerk te Gorinchem, wordt belanghebbenden medegedeeld dat deze bijeenkomst om **20.00 uur** zal aanvangen.

Spijkennisse

Op D.V. **zaterdag 29 mei a.s.** is er een koor- en samenzangavond in de kerk van de Geref. Gemeente te Spijkennisse, Willemsshoefelaan 4. Medewerking verlenen: "De Lofstem", gemengd koor uit Barendrecht, "De Jonge Stem", jeugdkoor uit Goudswaard, het "Rehoboth" mannenkoor uit Klaaswaal en het "Eben-Haëzer" gemengd koor uit Spijkennisse. **Aanvang 19.45 uur.**

Deze avond gaat uit van de Ring West-Nederland van de Bond van Zangverenigingen der Geref. Gemeenten.

Blois-van Kempen in Krimpen aan den IJssel, tel. 0180-520895.

WEEKJE UIT IN EIGEN SFEER

De Commissie Vakantieweken van de Bond van Vrouwenverenigingen heeft ook dit jaar weer drie weken voor ouderen en alleenstaanden (vanaf 40 jaar) georganiseerd. De vakantieweken waren al helemaal volgeboekt. Wegens omstandigheden zijn er in de eerste en in de tweede week echter nog enkele plaatsen beschikbaar gekomen. Wanneer het u aanspreekt om tijdens de vakantie mensen te ontmoeten die gelijkgezind zijn, vraag dan eens om inlichtingen. De weken kenmerken zich door een goede onderlinge sfeer. Twee avonden worden met een meditatie afgesloten en iedere morgen wordt een bijbelgedeelte met elkaar besproken. Zondag

kerken we in de dichtstbijzijnde Gereformeerde Gemeente.

Er is nog een tweepersoonskamer in Garderen en een tweepersoonskamer in Lage Vuursche beschikbaar. Bent u als echtpaar nog nooit mee geweest, overweeg dan eens om aan één van deze weken deel te nemen. Wellicht vindt u het fijn om b.v. als twee vriendinnen mee te gaan, geeft u zich dan zo spoedig mogelijk op.

De week in **Garderen**, hotel 'Tulip Inn' is van D.V. **26 juni-3 juli a.s.** De prijs is € 405,- per persoon.

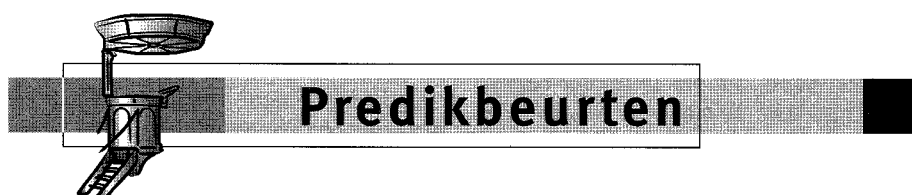
De week in **Lage Vuursche**, 'Ernst Sillem Hoeve' van D.V. **10 juli-17 juli a.s.** De prijs is € 390,- per persoon.

Voor **opgave/inlichtingen** kunt u bellen naar mevr. E. Berkouwer-Bel. Haar adres is: Prinsenhof 38, 4041 BN Kesteren, **tel. 0488-483031.**

dingen 16.30 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leedsdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur stud. De Heer; Westzaan 19.00 uur ds. Neele; Wierden 9.30 uur ds. J. Karels; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Schipper; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leedsdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 15.00 uur stud. Bakker; Zwijndrecht 14.30 uur ds. De Wit.

MAANDAG 31 MEI 2004 (2^e PINKSTERDAG)

Aagtekerke 9.30 uur ds. Tanis; Alblasterdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 9.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 uur ds. Hogchem; Beekbergen 11.00 uur ds. Meeuse; Boskoop 9.30 uur ds. Golverdingen (Geref. Kerk, Zijde 11); Capelle a/d IJssel-Middelwatering 9.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. Van Boven; Deventer 10.00 uur ds. J. Karels; Dordrecht 10.00 uur ds. P. Mulder (openb. bel.); Drachten 9.30 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 uur ds. Vermeij; Ermelo 9.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 uur leedsdienst; Gouda 9.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 9.00 uur ds. Driessen; 's-Gravensande 9.30 uur ds. Paul; Hardinxveld-Giessendam 9.00 uur ds. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 11.00 uur ds. Silfhout; Hoofddorp 11.15 uur ds. W. Harinck; Hoogeveen 9.30 uur ds. Hakvoort; Houten 9.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur stud. Beens; Klaaswaal 9.30 uur ds. Van Aalst; Kootwijkkerbroek 10.00 uur ds. P. Blok; Krimpen a/d IJssel 10.00 uur ds. J. de Pater; Leiderdorp 10.00 uur ds. Bac; Lisse 10.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.30 uur stud. Van Manen; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. Verschuure; Middelburg-Zuid 9.00 uur ds. Van Gelder; Middelharnis 9.30 uur ds. Gunst; Nieuw Beijerland 9.30 uur ds. De Wit; Nunspeet 9.00 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 9.00 uur stud. De Heer; Oosterend-Textel 10.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Rheden 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Baaijens; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leedsdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leedsdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 19.15 uur ds. Van der Net; Rotterdam-Zuid 19.00 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 18.00 uur stud. Bakker; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leedsdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur stud. Beens; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 14.30 uur ds. Melis; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leedsdienst; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur stud. Terlouw; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.00 uur ds. F. Mulder; Vlaar-

ZONDAG 30 MEI 2004 (1^e PINKSTERDAG)

Aagtekerke 14.30 uur ds. Van Gelder; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Golverdingen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 10.00 uur ds. Boogaard en 15.30 uur ds. W. Harinck; Boskoop 11.00 en 16.30 uur ds. Golverdingen (Geref. Kerk, Zijde 11); Breda 14.30 uur ds. P. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Dinteloord 15.00 uur ds. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 14.30 uur ds. L. Blok; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 14.30 uur ds. Meeuse; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leedsdienst; Gorinchem 14.30 uur ds. M. Karens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leedsdienst; 's-Gravensande 19.15 uur ds. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Hoogeveen 19.00 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Kleppe; Kapelle-Biezelinge 9.30 en 18.00 uur (openb. bel.) ds. Tanis en 14.00 uur leedsdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene

ArliSuel

Beheersing van uw gegevens

Automatisering & Pastoraat

- gegevens van preken bijhouden
- van prekenbundels uit uw kast
- van gehouden kerkdiensten
- voor predikanten
- ledenbestand van de gemeente
- adressenbestand voor vereniging, bedrijf of privé
- specifiek bestand wordt op maat gemaakt

gratis demoversie
geen jaarlijkse bijdrage
info@arlisuel.nl
www.arlisuel.nl

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel
e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

BOEKEN EN MUZIEK VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

Korting 10% korting bij 2e reservering binnen een jaar. Korting wordt berekend op boeking(en) buiten schoolvakanties.

Oosterend - Texel Rust en ruimte, vakantie in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ruimgelegen en vrijstaande 6/8 pers.
bungalows; 4/6 pers. stacaravans.
Ook bungalows met cv.

Op Texel zijn veel bezienswaardigheden.
Maak gebruik van de conversatiezaal.
Doe mee aan diverse (dag)activiteiten.

Met familie of vrienden tijdens uw
jubileum samen er even tussenuit.

Op het park
Vrijstaand

Bel voor meer informatie of onze gratis
brochure met foto's. Deelweten zijn ook
mogelijk (al vanaf € 110,-).

Nieuwe bungalow

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

Van Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statensbibles - Huisbibles - Kinderbibles
Kerkbibles (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Te koop gevraagd Theologische boeken

0577-401065

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

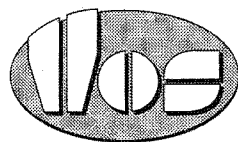
- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuys of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR
ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Vertrouwd verzorgd

Begrafenisverzorging Vos

- verzorgt begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en aangrenzende gebieden
- staat u terzijde met vertrouwde zorg en aandacht, ongeacht bij welk begrafenisfonds u bent aangesloten
- is dag en nacht te ontbieden en altijd bereikbaar
- houdt rekening met uw persoonlijke wensen
- verzorgt geen crematies

Begrafenisverzorging Vos Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
Telefoon (0577) 40 16 89, Fax (0577) 40 10 27

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Uitgesneden teksten div. modellen

G. v.d. Dikkenberg, Munnikenweg 11,
3905 MD Veenendaal, tel. 0318-540252

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Begrafenisonderneming STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Tel: 0592 415 509 Fax: 0592 415 214
Internet: www.vangelderlektronica.nl
Email: vge@vangelderlektronica.nl
Carry van Bruggenstraat 33
9422 KM SMILDE

- Geluidsinstallaties voor ieder budget
- Luidsprekers met een richtsysteem
- Inbelsystemen: vervanger kerktelefoon
- Testopstelling op locatie mogelijk
- Geluidsinstallaties voor consumenten.

Begrafenisonderneming Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

A.C. Brouwer Bentindlaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
Langbroek - Leersum - Maar - Maarbergen -
Rhenen - Woerden - Wou